

vraag, waarmee men beroep op de Schrift soms krachteloos zoekt te maken: maar is de vertaling van dien tekst wel juist?

Men zegge niet: maar uit de Statenvertaling is toch nog wel de weg der zaligheid te kennen. 't Moet ons allereerst om God te doen zijn. Dan wordt elk van Zijn woorden waardevol.

Voorbeelden ter vergelijking van de Statenvertaling met nieuwe vertalingen, welke als voorbereidend werk voor een verbeterde vertaling kunnen dienen.

1. Uit de Psalmen.
2. Uit Jesaja.
3. Uit Jeremia.

De Synode en wat aan haar voorafging en op haar volgde, was oorzaak, dat wij deze artikelen reeks moesten afbreken.

Nog ware er heel wat over „de kwestie” te zeggen.

Wij hopen er ons in ons blad niet van te onthouden.

Maar wij mogen toch ook niet vergeten, dat we moeten voorttrekken en bouwen.

„De kwestie” mag op onzen arbeid voor de kerk, ook op ons schrijven in de pers niet geheel beslag leggen.

God geeft meer te doen.

„De kwestie” heeft niet in het minst ons oordeel veranderd, dat de eerste reformatische daad, waarop onze kerken hebben aan te starren is te zorgen voor een verbeterde bijbelvertaling.

Om onzen lezers het ongemak te besparen vorige artikelen daarover in hun geheel na te lezen, drukken wij nog eens den uitvoerigen inhoud af.

Boven volgende artikelen zal men die echter meer verkort vinden.

Want zó rooft hij te veel van onze ruimte.

Wij zetten thans onze vergelijkingen voort tusschen onze Statenvertaling en vertalingen door Gereformeerde exegeten met onzen tijd gegeven.

Telkens wordt ons daarvoor nieuwe stof geboden.

Sinds ons laatste artikel verschenen in de „Korte Verklaring”, uitgegeven bij den heer J. H. Kok te Kampen weer drie deeltjes en wel Jesaja II van Prof. Ridderbos, Klaagliederen van Prof. Aalders en 1 Kon. 1—11 van Prof. van Gelderen, welke naar wij hopen door velen zullen worden besteld. Inderdaad wordt hier vaak nieuw licht geworpen op teksten, welke in de Statenvertaling duister zijn.

Om van de volgorde niet af te wijken slaan we nu „Klaagliederen” van Prof. Aalders op en leggen er onzen Statenbijbel naast.

Aanstands treft het, dat Prof. Aalders het poëtisch karakter van dit boek later tot zijn recht laat komen.

Men neme reeds het eerste vers.

Links vindt men weer de Statenvertaling, rechts de nieuwe.

1. Hoe zij die stad een eenzaam, die vol volke was, zij is als een weduwe geworden; zij die groot was onder de heidenen, een vorstin onder de koninkrijken, is eijnsbaar geworden.

1. Ach, hoe zij vermaant de volkrake stad, zij werd gelijk een weduwe, de machtsheer onder de volken; de vorstin onder de koninkrijken werd onderworpen aan heersdijnen!

Het moet al dadelijk gezegd, dat Prof. Aalders met zijn dichterlijke weergave vaak zeer gelukkig is en dat door zijn vertaling het boek wint aan kracht.

Men vergelijke maar eens het begin van 1:2

2. Zij weent steeds des nachts, en haar tranen loopen over hare kinnebakken en langs hare wangen.

2. Echter weent zij des nachts en hare tranen vloopen over hare kinnebakken en langs hare wangen.

Daarenboven merkt men ook eenig verschil.

„Steeds” is hier vervangen door „bitter” en „kinnebakken” door „wangen”.

Inrijpend is dat verschil nu wel niet, maar het is voor een goede opvatting ook weer niet zonder belang.

Veel duidelijker is de nieuwe vertaling 1:3.

3. Juda is in gevangenis gegaan wegens de ellende, en wegens de veelheid der dienstvaardigheid, zij weent onder de heidenen, zij crijlt geen rust, al hare vervolgers achterhalen ze tusschen de engten.

3. Ontvolkt is Juda door ellende en door zware dienstvaardigheid; het zit stil onder de volken, toch vindt het geen rust; allen, die het willen, kunnen het bereiken te midden van beunadheid.

Wij kunnen hier niet van vers tot vers op verschillen wijzen.

Zij liggen voor het grijpen.

Hoeveel bevattelijker is in 1:5 de vertaling „Hare wederpartijders hebben de overhand verkregen, hare vijanden zijn welgemeed”, dan wat wij nu lezen in de Stv. (= Statenvertaling): „Hare tegenpartijders zijn ten hoofd geworden; hare vijanden zijn ongerust”.

Bijzonder afwijkend is de vertaling van 1:7.

7. Jeruzalem is, in de dagen harer ellende en harer veelvuldige ballingschap, in dachig aan al haar gewenschte dingen, die zij van oude dagen gehad heeft, dewijl haar volk door de hand des tegenpartijders valt, en zij geen helper heeft; de tegenpartijders zien haar aan, zij spot toe met hare rustdagen.

7. Jeruzalem houdt in gedachten de dagen van haar ellende en angst, toen haar bevolking viel door de hand van den wederpartijder, en zij geen helper had. De wederpartijders aanschouwen haar, zij lachten om hare ongevallen.

Nietwaar, men herkent bijna den zin van de eene vertaling niet uit de andere en het is alleszins de moeite waard, dat officieel onderzoek wordt, welke het meest de oorspronkelijke nabij komt en met het betere zich te verrijken.

Reeds eer deed ik het uitkomen, dat ik de nieuwe vertalingen niet in elk opzicht voor verbeteringen houd. In de meeste gevallen is dit wel zoo, maar er zijn ook uitzonderingen.

Zulk een uitzondering doet zich m.i. hier voor in 1:8.

De Stv. heeft hier: „daarom is zij als een afgezonde vrouw geworden”, terwijl de nieuwe vertaling geeft: „daarom is zij tot een voorwerp van afschuw geworden”.

Beide komen natuurlijk op hetzelfde neer.

Maar wie het vervolg leest, zal zien, dat daarin vele dingen verhand houden met de „afgezonde” en dat zij onduidelijk worden, als men dit beeld laat varen en het vervlakt tot „voorwerp van afschuw”.

maar ronduit zeggen, wat we bedoelen — nog sterker springt dit vooroordeel in het oog, als we erop letten, dat sommige menschen er niet geen mogelijkheid toe te bewegen zijn, te gelooven, dat de ziener van Patmos zelf aan de slang van Genesis 3 gedacht heeft, terwijl zij wel voetstoots aannemen, dat zijn lezers, zoo in hun alledaagsche leven, er ieder oogenblik aan terugdenken en hun voorstellingen erdoor beheerschen lieten.

Men is in dit alles soms zeer tegenstrijdig.

Nog onlangs verscheen een geschrift over de Openbaring van Johannes, waarin de „slang” uit het visioen van hoofdstuk 12 werd beschouwd als een parallelie met de Perzische voorstelling van hemelwezens, die in strijd zijn met vijandige machten; en tegelijkertijd — want men heeft van het brein der eerste christenen maar één kenmerk overgehouden: de buitengewone elasticiteit — en tegelijkertijd wordt dan ook weer beweerd, dat die „slang” (draak) het sterrebeeld „Hydra” (Waterslang) is, dat immers met den Melkweg evenwijdig loopt en zijn weg afteekent over vier teekenen van den Dierenriem: de Weegschaal, de Maagd, den Leeuw, de Kreeft.

Inderdaad, niet zonder reden komt men hier tot de erkenning, dat de eerste christenen „wonderlijke Levantijnsche breinen” hebben gehad. Men maakt het zelfs wel wat al te wonderlijk. Want als het waar zou zijn, dat de Openbaring van Johannes een boek is, waarin van zoo ongeveer alle heidensche voorstellingen een mengelmoes wordt gegeven, en dat dit boek dan aan de christenen van dien eersten tijd als met kanonisch gezag bekleed werd aangediend, en aangenomen ook, dan heeft men van die eerste christenen en van hun godsdienstige opvattingen een wel wat al te gemakkelijke overtuiging zich gevormd.

Daar trouwens het vooroordeel hier een zeer sterk woord meesprekt, moet men wel erkennen, als men in hetzelfde werkje van denzelfden schrijver leest, dat diezelfde christenen wel degelijk aan de slang uit Genesis 3 dachten, wanneer zij moesten aanzien, hoe in Pergamum de beschermgod Asclepius werd voorgesteld als een man met een slang, ja, straks met de slang vereenzelvigd werd. Tegenover den afgod van Pergamum zouden volgens dezen schrijver de christenen dan hun afschuw hebben uitgesproken in de benaming „troon des satans” waarmee dus de Asclepius-dienst werd veroordeeld, en de herinnering aan Genesis 3 zou daartoe hebben meegewerkt.

Het is ongetwijfeld naar den geest van deze exegeten, dat men hun vertaling niet voetstoots aanvaardt, maar dat het herzienend en kritisch oog van andere deskundigen er over gaat, of, gelijk wij het reeds meer hebben voorgesteld, dat deze vertalers elkander corrigeeren.

Het zij onzen lezers aanbevelen zelf verdere vergelijkingen te maken.

Wij willen hier nog slechts enkele grepen doen uit het slot van het Klaagliederenboek.

Wij plaatsen naast elkander eenige verzen uit het vijfde hoofdstuk.

5. Wij lijden vervulling op onze halven; wij wij moede, men laat ons geen rust.

5. Wij worden op den hals gezeten; wij werken, zonder dat ons rust wordt verleend.

6. Wij hebben den Egyptenaar de hand gegeven en den Assyrier, om met brood verzadigd te worden.

6. Naar Egypte strekten wij de hand uit, naar Assur, om vertediging van ons.

10. Onze huld is zwart ge worden gelijk een oven, wegens den geweligen storm des hongers.

10. Onze huld gloeit als een oven, door den doot van den honger.

14. De oudsten houden op van de poort, de jongelingen van hun marachapel.

14. De oudsten zijn niet meer in de poort, de jongelingen staken hun marachapel.

20. Waarom zoudt Gij ons steeds vergeten? waarom zoudt Gij ons zoo langen tijd verlaten?

20. Waarom zoudt Gij ons voor altoos vergeten? om's verlaten tot in lang te van dagen?

In al deze verzen heeft de nieuwe vertaling het in verstaanbaarheid van de Stv. gewonnen.

Het ligt soms aan een enkel woord, een enkele zinswending.

Maar dat bij Schriftlezing een vertaling zooveel mogelijk op het eerste hooren begrijpelijk moet zijn, behoeft waarlijk niet nader betoogd.

Hoeveel gaat er, juist door min duidelijke vertaling van een paar verzen of woorden, niet te hoor! De Schrift gaat zóó over de hoofden heen.

De aandacht verslapt.

Het gevaar voor verstrooidheid, toch al zóó groot, wordt op die manier nog grooter.

Een bijbelvertaling, die „hij” is, moet voor een gezond persoonlijk geloofsleven, een gezond gezinsleven, een gezond kerkelijk leven een zaak van den eersten rang geacht.

HEPP

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Zelfmoord.

Onze lezer S. te G. zond de vraag in, of men vreezen moet, dat iemand, die in zijn belijdenis en wandel op allen, die hem kenden, den indruk maakte een oprecht-geloovigs te zijn, maar die of in chronische krankzinnigheid, of in een vlieg van verstandsverbijstering de hand aan eigen leven sloeg, zonder hope op behoudenis stierf.

Naar ik meen, heb ik in den Iden Jaargang van ons blad de vraag reeds beantwoord. Omdat ik evenwel niet de gelegenheid heb, me daarvan te overtuigen, en inzonder dus nog minder het nummer noemen kan, waarin hij vinden kan wat

Wij vragen, waarom men wel meent, dat de lezers van het boek daar in Pergamum en daarbuiten aan de slang van Genesis 3 gedacht hebben, wanneer zij in godsdienstige symbolen van heidenen de slang zagen optreden, en waarom de schrijver van het boek aan alles en nog wat moet gedacht hebben toen hij „de slang” liet optreden in zijn geschrift, behalve aan de slang van Genesis 3? Is dat geen vooroordeel van uiterste eenzijdigheid?

Het lijdt voor hen, die den ziener van Patmos gelooven, zoo als hij zich aandient, geen twijfel, of de slang uit Openbaring 12 en 20 is te verklaren met behulp van de „slang” van Genesis 3.

Natuurlijk bedoelen we daarmee niet te ontkennen, dat de gedachten van het laatste bijbelboek veel verder gaan dan die van het eerste. Integendeel, de gedachten gaan hier boven Genesis 3 uit; maar den organischen gang van de bijzondere Godsopenbaring is dit als vanzelf gegeven. Maar reeds de herinnering, in Openb. 12:9, dat de slang „de oude” slang is, bedoelt heen te wijzen naar het dier, dat in Genesis 3 heeft gediend als instrument voor den verleidelenden satan. Zoo wil het laatste bijbelboek ons leeren, dat in de laatste dagen een macht van verleiding werkzaam zijn zal, die aan die, welke in den aanvang der geschiedenis optrad, in wezen en werking zich gelijk betoonen zal. Hetzelfde dier, dat in Genesis 3 werktuig van den satan was, wordt hier in de Openbaring, die immers geen historisch boek, maar een apokalyps is, een element in de apokalyptische voorstellingsreeksen, om den satan zelf in af te beelden.

Over de vraag, welk punt van vergelijking tusschen slang en Satan hier nu moet aangenomen worden door de exegete, wanneer de satan als „oude slang” wordt aangekondigd, behoeven we ons nu niet het hoofd te breken. Moesten we ons los maken van de slang van Genesis 3 om te gaan zoeken in den mythologischen voorraad van alle omliggende heidenvolken, tenslotte met behulp van hun mythologie ook de „oude slang” van Johannes' visioenen te verklaren, wij zouden vermoedelijk niet zoo heel spoedig gereed zijn. Want dan konden wij denken aan allerlei mogelijkheden; wij konden dan allerlei plaatsen uit kanonieke en apokriefe en heidensche literatuur aanhalen, waar om beurten van de slang wordt gezegd, dat zij wijs is, of sluipend, of listig (zoo wel in goeden als kwaden zin: berekenend, de kant

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Over den Satan.

De namen (Slang).

De naam „draak” wordt nu vervolgens afgewisseld met „slang”. Duidelijke taal spreekt hier Openbaring 12:9. Daar wordt de groote draak vereenzelvigd met de „oude slang”; en ten overvloede geschreven, dat deze genaamd wordt: duivel en satan. Men vergelijke nog Openb. 12:14—17; 20:2, 7.

Toen we in ons vorig artikel over den „draak” handelden, hebben we met een beroep op het eigenaardig karakter der Openbaring en in het algemeen krachtens de handhaving van het geloof in de bijzondere openbaring, afgewezen de meening van nieuwere onderzoekers, die beweren, dat de aanwending van den naam „draak” in de Openbaring de verwantschap van dit boek met, ja zijn afhankelijkheid van de drakenmythen en drakengevechten van andere volkeren en religies boven allen twijfel stelt.

Het zelfde doen we thans, als het gaat over de benaming „slang”.

Men heeft gemeend, dat de „slang” van Openbaring 12 en 20 te vereenzelvigen was met het sterrenbeeld „de Hydra”, en natuurlijk ligt dan weer de weg open voor de poging, om parallellen te vinden met allerlei vreemde voorstellingen uit de Mithras-verering, de Chaldeeuwse scheppingsmythen en wat daar verder volgt.

Men heeft — weer een anderen kant uit redeneerend — de slang opgevat als een „chthonisch” dier, d. i. als een symbool van de aarde.

Anderen hebben de „slang” in het visioen verklaard uit Israelietische mythologische voorstellingen of uit Perzische, Babylonische en al wat verder in aanmerking komt, als men de voorstelling van de „slang” eenvoudig verbindt aan die van den „draak”.

Merkwaardig is het, dat men zoo de godsdienstige gedachtenwereld van de eerste christenen uit alles en nog wat verklaren wil, behalve uit den eigen voorraad, dien zij van huis uit hadden meegenomen: d. w. z. hun eigen bijbel, met name Genesis 3; het hoofdstuk, dat ook over de slang spreekt, als het middel, waarvan zich de duivel bediende, om den mensch tot zonde te verleiden.

En nog vreemder doet dit alles aan, of — laat ons

hij wensch, oordeel.

Vrager is schrikkelijke met voorbed onderscheidt heel hier de in dergelijk knooping van ligt, dat onze zondering, wie in deze z verachtin hope op zie

Wat S. vr oordeel ons iemand, die openbaarde, open vlag van kort deed.

En op die zede-kundige ontkenne

En bij een te zien, dat

Wie in kn

neerkomt, in eigen leven a hij deed. Hij oogenblik ze zonde ervan omdat er all niet bij elke uitbreekt.

Doeh in * nemen, dat eind aan zijn

En dat ni dize onwe en heidenen welke Jezus voor de bedr

Ze zijn de dual op ees dat nog het niet kent, ze van het spel zichzelf of

En als w weten, welk niet alle zorg in dwaling opgeheven liet te wille dood, veilig schikte — d rechtvaardig lamharflichte nen, ook gr de gedachte aan zijn lev verrijp toe

sen grijpend, is, die verder een reincarna herinneren, d met de tong, Ps. 140:4, 1 Maar dit omhaal,

Reeds in d den satan als vang der gei daar de slang beest (een ve daarom word genoemd, om diagsmacht n ginne de wer hannes volst nodig, om t winnaar is v gebedde hel evangeli van in die richti etie kunnen schappelijk l Obhink erke „gewoon” di op den buik zóó aanknoo tingelijk-waa fetic, die str de slang kon Schrift als e de Geest de doortrekt tot zoo de predil beginsel, eer heeft en liet maar dan 6 (in Openbari den draak v niet maakt.

Juist het i alleen in Op maan geteek

an deze exe-
etstoots aan
kritisch oog
of, gelijk wij
lat deze ver-

verdere ver-

grepen doen
ek.

e verzen uit

ten op den hof

zonder dat ons

pte strekken wij

om voorzichtig

al gloeit als een

ten gloeit van

sten zijn niet

poort.

genstaken kan

zondt. Gij ons

vergeeten?

is tot in lang

vertaling het

nen.

I. een enkele

aling zooveel

rijpelijk moet

oogd.

uidelijke ver-

niet te loof

ten heen.

al zoo groot

oet voor een

ezond gezins

en zaak van

HEPP

g in, of men

ijn beïjdenis

den indruk

maar die of

g vlieg van

eigen levon

stierf.

ten Jaargang

oord. Omdat

me daarvan

minder het

den kan wal

de lezers van

n aan de slang

zij in gods

g zagen optre

k aan alles en

de slang" het

de slang van

uiterste con-

Patmos geloof

el, of de slang

net behulp van

te ontkennen,

ek veel verder

, de gedachten

n organischen

dit als vanzelf

Openb. 12:9

heen te wijzen

end als instrui

wil het laatste

gen een macht

i die, welke in

wezen en wer-

de dier, dat in

rdt hier in de

boek, maar een

ypische voor-

te beelden.

ijking tussen

worden door

slang" wordt

het hoofd te

de slang van

nythologischen

ken, teneinde

„oude slang"

ij zouden ver-

ijn. Want dan

eden; wij kon-

n apokriefe en

beurten van de

ipend, of listig

enend, de kat-

hij wenscht, geef ik hier nogmaals in 't kort m'n oordeel.

Vrager is blijkbaar ten volle overtuigd van de schrikkelijke schuld, die over zijn ziel brengt wie niet voorbedachten rade en met volle oordeel des onderscheids een eind aan eigen leven maakt. 'k Behoef hier derhalve niet in het licht te stellen, hoe in dergelijk vergrijp aan eigen leven een saamknooping van zoo velerlei en zoo gruwelijke zonde ligt, dat onze Gereformeerde Moralisten, zonder uitzondering, van oordeel waren, dat Gods Woord voor wie in deze zonde van ongelooft, opstand tegen God, en verachting van den tijd der genade stierf, geen hoop op zielsbehoudenis overlaat.

Wat S. vraagt, is alléén, of vrees voor zulk een oordeel ons ook beklemmen moet ten opzichte van iemand, die zich in zijn leven als een kind Gods openbaarde, en in chronische krankzinnigheid of in een vlaag van verstandverbijstering zichzelf te kort deed.

En op die vraag hebben al onze Gereformeerde zedekundigen even eenparig en even beslist een antikkennend antwoord gegeven.

En bij eenig nadenken is het niet moeilijk in te zien, dat ze daarin juist oordeelden.

Wie in krankzinnigheid, of ook, wat op hetzelfde neerkomt, in een vlaag van waanzin, de hand aan eigen leven slaat, handelt zonder te beseffen wat hij deed. Hij heeft noch van te voren noch in het oogenblik zelf, waarin hij de daad pleegde, de zonde ervan ten volle ingezien. Ik zeg: „ten volle", omdat er allerlei graad van krankzinnigheid is, en niet bij elken graad alle zedelijke onderscheiding ontbreekt.

Doch in 't algemeen kan men zeker wel aannemen; dat wie, onder zulke omstandigheden een eind aan zijn leven maakt, niet weet wat hij doet.

En dat niet-weten is bij zulk een geen schuldige onwetendheid, als b.v. die van de Joden en heidenen, die Jezus aan 't kruis sloegen, en welke Jezus toch nog liet gelden als een grond voor de bede, dat het hun vergeven mocht worden.

Ze zijn derhalve op het moment van hun droeve daad op één lijn te stellen met een jong kind, dat nog het onderscheid tusschen goed en kwaad niet kent, zelfs vermoedt b.v. van het gevaar van het spelen met een wapen, en dan, al spelend zichzelf of een ander doodelijk verwondt.

En als we nu zien, hoe God de Heere in de wetten, welke Hij door Mozes aan Israël gaf, steeds met alle zorg onderscheid maakt tusschen een zonde in dwaling en onwetendheid en een zonde met opgeheven hand, zoo dat Hij b.v. voor wie zonder het te willen, oorzaak werd van zijns naasten dood, veilige uitkomsten naar één der vrijsteden beschikte — dan zou het een vergrijp zijn aan Gods rechtvaardigheid niet alleen, maar ook aan Zijn barmhartigheid, gelijk we die uit Zijn Woord kennen, ook maar een oogenblik voet te geven aan de gedachte, dat Hij, wie in waanzin een eind aan zijn leven maakte, de volle schuld van dit vergrijp toerekenen zou.

sen grijpend, als ze er zijn), of dat ze een kwade macht is, die verder brengt, of beeld van onsterfelijkheid, of een reïncarnatie van gestorvenen; ook konden we eraan herinneren, dat de slang gevreesd wordt, omdat ze steekt met de tong, of vijandig sist, of boos is (Job 20:16, Ps. 140:3, Ps. 58:8, Num. 21, enz.).

Maar dit is alles vergeefsche moeite en nuttelooze omhaal.

Reeds in den Talmud vinden we de voorstelling van den satan als de „oude slang", omdat hij bij den aanvang der geschiedenis in een slang optrad. En gelijk daar de slang wordt geteekend als het sluw, verleidende beest (een voorstelling, die in 2 Cor. 11:3 terugkeert), daarom wordt ook in de Openbaring de duivel „slang" genoemd, om aan te duiden, dat dezelfde listige verleidingsmacht nog in hem woont, als die, welke in den beginne de wereld tot ellende gebracht heeft. Zoo had Johannes volstrekt niet alle mythologien van de heidenen noodig, om aan te toonen, dat Jezus Christus de overwinnaar is van de in de „oude slang" optredende en afgebeelde heilsche macht; want de oer-belofte, het oude evangelie van Genesis 3, met name in vrs 15, had hem in die richting reeds gewezen en de stof voor zijn profetie kunnen leveren. Want evenals b.v. in een wetenschappelijk bedoeld betoog van een ethische als prof. Obliak erkend wordt, dat de slang in Genesis 3 een „gewoon" dier is, een „bepaald" dier, dat „letterlijk" op den buik gaande voorgesteld wordt, maar dan ook zoo aanknooppingspunt voor een boven de zintuiglijk-waarneembare werkelijkheid uitvoerende profetie, die straks evangelie wordt van vrouwenzaad, dat de slang komt verpletteren, evenzo nemen wij, die de Schrift als een eenheid gelooven, gereedelijk aan, dat de Geest der profetie met opzet de lijn van Genesis doortrekt tot Openbaring, en door heel de Schrift heen zoo de prediking weeft van een slang, dus een slangen-beginsel, een slangenzaad, dat het satanische in zich heeft en het onder de menschen vertegenwoordigt, — maar dan ook daartegenover van het zaad der vrouw (in Openbaring 12 „de mannelijke" Zoon der vrouw) die den draak verslaat, de slang overwint en den duivel te niet maakt.

Juist het feit evenwel, dat de duivel als „oude slang" alleen in Openbaring 12 en 20 rechtstreeks onder dien naam geteekend wordt, maakt, dat wij voor onze poging

En was het bovendien een kind van God, dat tot zoo droevig een einde kwam — hoe zou het dan denkbaar zijn, dat zulk een einde 's Heeren onberouwelijke verkiezing en roeping te niet zou doen!

Neen, dan geldt ook in dat geval het woord des apostels, dat zelfs de dood Gods kind niet scheiden kan van de liefde zijns hemelschen Vaders, die daar is in Christus Jezus, onzen Heere.

Nu heeft men wel beweerd, en het schijnt zelfs hier en daar een vrij algemeen verbreide meening onder christenen te zijn, dat God de Heere niet toelaten zal, dat één Zynen kinderen op zulk een wijze zijn einde vindt; maar vooreerst vindt zulk een meening geen schijn van grond in Gods Woord, en in de tweede plaats zijn de voorbeelden dat menschen, die op grond van hun openbaar en ook van hun intiem leven, door wie hen het best kenden voor oprechte kinderen Gods werden gehouden, in waanzin de hand aan zichzelf sloegen, zoo weinig zeldzaam, dat deze meening ook in de ervaring geen zweem van steun vindt.

Ik meen daarom, dat de vraag van inzender, op grond van wat Gods Woord ons leert, met een zeer beslist „neen" te beantwoorden is.

Zoo S. over deze materie gaarne breedvoeriger ingelicht wordt; verwijs ik hem, behalve naar het „Heraut"-artikel van Prof. Kuiper, dat hij-zelf reeds noemde, naar de uitlegging van gebod 6 in „Van 's Heeren Ordinantiën" door Prof. Geesink.

V.

F.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

„Gezin en School".

De Schoolraad stelde op zijn Jaarvergadering dozen keer het hoogst belangrijke onderwerp „Gezin en School" aan de orde. Hij bedoelde vooral te vernemen uit de verschillende hoeken van ons land, wat er overal gedaan wordt, om den band tusschen huis en school te versterken.

Ds J. L. Pierson, de Voorzitter, was zelf de inleider. Wie hem de laatste jaren heeft gevolgd in zijn betoogen op het terrein van het onderwijs, begreep wel vooruit, dat de wet van 1920 bij dit onderwerp niet ongemoeid werd gelaten. Deze wet heeft volgens Ds J. L. Pierson onder meer dit kwaad gesticht, dat ze een wig heeft gedreven tusschen gezin en school. 't Sprekt vanzelf, dat nu alle middelen moeten worden beraamd, om het kwaad in zijn hartader aan te tasten. Alleen dan, wanneer we weer onder een geheel andere schoolwet leven, kunnen die twee, gezin en school, in normale verhouding tot elkaar komen te staan. Daar legde de spreker allen nadruk op. Daarom sloeg hij de andere middelen, die worden aangevend, niet zoo hoog aan. Ouderavonden noemde hij maar gunstmiddelen.

't Sprak vanzelf, dat niet allen dit met den Referent eens waren. Men had zoo in het algemeen nog al wat met de ouderavonden op en verzekerde,

om de bijbelsche gegevens voor onzen geest tastbaar te maken, geen al te gemakkelijke hulp uit deze apokalyptische voorstellingen kunnen betrekken. Immers, het visioen is niet een dogmatisch betoog en de in dat visioen optredende beelden en symbolen zijn geen klaar uitgewerkte begrippen.

We zullen ons dan ook wel moeten vergenoegen met de opmerking, dat de voorstelling van den duivel als „oude slang" op sluw overleg, op listig wegen van de kansen, wijst. Het feit, dat de naam slang („ophis") kan worden afgeleid van den werkwoordstam „op-", die „zien", „loeren" beteekent, wijst ons ook in die richting.

Op dat „zien", het loeren, het „zinnen" op het kwaad valt dan ook de nadruk. Niet op het „doen", het „volvoeren" van het kwaad.

En dat is wel te onthouden.

We zagen reeds bij den „draak" (vgl. d-e-r-k-oo, zien, met d-r-a-a-k) dat het zien, het loeren, de wil tot kwaad meer wordt aangemerkt als punt van vergelijking tusschen duivel en „draak", dan de bereiking van zijn booze plannen.

Datzelfde geldt nu ook van de voorstelling van den duivel als „oude slang".

Want de slang is vooral „de loerende".

Hij is dat méér, dan „de bespringende", de „overmeesterende" vijand.

Zoo komt er alweer muziek in den naam „slang".

Het blijft in Openbaring 12 een heerlijke ironie; dat de „draak" moest „staan" voor de vrouw. In alle mythologieën zijn de „draken" beweeglijke monsters; hun staarten slaan sterren af (evenals ook in Openb. 12) en vegen de baan achter hen schoon; een draak is het beweeglijke, actieve, monster bij uitnemendheid; een draak wordt gauw een „vliegende draak", gelijk ook de bijbel (Jesaja) dien kent. Maar de draak in Openbaring 12 „staat" voor de vrouw. Hij staat stil. Hij kan niet verdragen. Zijn offensief is tot „staan" gekomen; — en als het kindeke geboren zal worden, dan is de „draak" al tot „stand" gebracht; er is een keerpunt in den strijd; hij kan niet verder; de tegenpartij heeft de leiding in den strijd genomen. De vijand, die eerst aanviel, en opdroeg, en het offensief inzette, die is nu tot „stand" gebracht. Daar is prachtige ironie in dien „staanden draak", in dien stil-gezeiten onstuimige; want het oogenblik, waarop een offensief tot „staan" komt, wordt straks de omkeer in den strijd: de aangevallene neemt

dat men voor een gewone ledenvergadering niet voldoende belangstelling vond. Daar komen secretaris en penningmeester hun verslag uitbrengen, daar moeten stemmingen worden gehouden, allemaal dingen, die menigeen wel gelooft. Daar wil hij niet een avond den gezelligen huiselijken kring voor verlaten of ander noodzakelijk werk voor laten liggen. En zeker is het ook waar, dat deze geringe belangstelling voor de ledenvergaderingen van de Schoolvereniging niet datsert van de Wet van 1920. Daar worstelde men veel vroeger ook al mee en als men daarnaar de belangstelling in school en onderwijs moest afmeten, dan stond de zaak van het Christelijk Onderwijs maar zwakjes. Neen, die liefde kan goed bestaan, al loopen de menschen niet druk naar de vergaderingen.

Daarmee is de zaak natuurlijk niet goedgemaakt, maar aan den anderen kant kan van het Bestuur soms ook wel wat meer worden gedaan, om de vergaderingen wat aantrekkelijker te maken.

Aardig vond ik de regeling op een van de plaatsen, waar eerst de leden van de Schoolvereniging samenkwamen, de zaken afdeden en dan meteen overgingen tot het houden van een onderavond, waar dan ook de moeders verschenen, zoo'n uur, anderhalf later.

Ook is het niet ondienstig, om aan de Jaarvergadering van de leden der Schoolvereniging te verbinden de bespreking van de Agenda's voor Unie en Schoolraad b.v. of van het Ger. Schoolverband. Op die wijze leert men de menschen meeleven met de groote Vereenigingen. Ds Pierson had, dunkt mij, gelijk, zal de verhouding gezond worden, dan moet in het leven van de Schoolvereniging de belangstelling en het meeleven van het gezin uitkomen.

Maar daarom behoeven de andere middelen niet minder geacht te worden. Ouderavonden doen goed werk. Ze vinden navolging bij de overzijde. In menig dorp en in menige stad is dat voor vele ouders een avond van gewicht en voor de kinderen een avond van spanning, want vader en moeder gaan het werk van de kinderen zien. Dat de kinderen ook zoo'n avond, al is het maar alleen om eens een versje te zingen of een beetje gymnastiek te maken, aanwezig zouden zijn, vond geen onverdeelde instemming. 't Wordt voor de kinderen te laat.

De publieke les schijnt niet veel gehouden te worden, kwam althans op de vergadering van den Schoolraad niet ter sprake. Daar krijg je de vaders natuurlijk maar zelden. 't Levert ook een beetje gevaar voor vertooning op. Wie is er nu gewoon aan het werk, wanneer de klas vol met belangstellende ouders is?

Een aardige vorm van belangstelling is ook, zooals men het deed op een enkel dorp, waarvan ik eens hoorde. Daar stapten de vaders, wanneer ze bij regenachtig weer niet op het land konden werken, zoo maar de school binnen. „Wij komen maar eens bij 't kijken, meester!" De meester vond dat best en zoo kregen die mannen toch een goed

nu de leiding, en die eerst offensief was en vooruit stormde, moet straks zich tot de defensieve houding bepalen, hij moet achteruit, hij gaat terug, en hij wordt eens volkomen verslagen. Hij is de leiding kwijt.

Dat is christelijke apokalyptiek; ze is sterk van verwachting en van geloof. Ze is van een zalige verwarring; want ze ziet een Lam, dat geslacht is, maar dat toch weer „staat"; en hier is het staan de heerschappij van den zwakke. En zoo ziet ze een draak, die vliegen en slaan en springen wil, maar die eveneens „staat"; doch nu is het „staan" de vernietiging van den sterke. Van nu aan zult gij zien de hemelen geopend en de engelen Gods zich stortende op den draak, die dreiging en moord blies tegen het kind der vrouw, den Zoon des menschen.

En datzelfde sterke overwinningsbewustzijn legt de Openbaring nu ook in de uitbeelding van de „oude slang". Aan het begin van den bijbel een slang. Aan het einde nog een slang, en het is de „oude" slang... de slang is niet gegroeid. In het begin van de worsteling heeft die oude slang tegenover zich: een kind, dat in smart geboren wordt en dat tot God en zijn troon moet opgetrokken worden, om aan de woede van de slang te ontsaan... Maar aan het einde van het boek is dat kind uitgegroeid tot een volkomen man, een koning der koningen en een heer der heeren, en de slang... nu ja, die is ook aan het einde NOG maar „slang"... De slang is niet gegroeid; en niet heeft de slang getriumfeerd. Want de „slang", de duivel, is wel de „ziende", maar minder de „doende". Hij beraamt wel plannen, maar volvoert ze niet. Hij wil wel komen tot het zevental van Gods volkomenheid, maar bereikt zijn zeventendag van voltooiing niet. „Zien" is nog niet grijpen, en beraamen is nog niet doen. Zie de „oude slang". Zij is groot van raad. Zie den eeuwigen God, die de alpha en omega is. Hij is groot van raad. Maar Hij is ook groot van DAAD. Doch „zien" is maar het vermogen der slang. Die naam is in dit verband nog troostelijk; en de bijbel, die van den draak de verschrikking en van de slang de sluwheid ons teekent, is van de heidense drakengevechten en van alle mythologisch slangengekronkel verder verwijderd dan het Oosten van het Westen.

K. S.